

ТЕСТУВАННЯ ЯК ФОРМА ОБ'ЄКТИВНОГО КОНТРОЛЮ ТА ДІАГНОСТИКИ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Розглядається роль тестування як форми об'єктивного контролю та діагностики знань здобувачів вищої освіти. Автор розкриває сутність понять «тест», «тестування», описує алгоритм складання тестового матеріалу. Розглянуті переваги та недоліки тестування, види педагогічного контролю. Акцентовано увагу на тому, що при застосуванні тестування практично усувається суб'єктивізм викладача. Здійснений аналіз онлайн-ресурсів, що використовуються для створення тестових завдань.

Ключові слова: тестування; контроль; валентність; дискретність; онлайн-ресурс; алгоритм

Актуальність проблеми. Тестування як форма об'єктивного контролю та діагностики набуває все більшого поширення в освітньому процесі та інших сферах суспільного життя. Нині воно використовується з метою оцінки результатів навчання на певному освітньому рівні або на окремих його етапах, під час іспитів на професійну придатність, при відборі кандидатів у Національну поліцію тощо. Тестування широко використовується у країнах Європи. Воно має певні переваги над іншими формами контролю знань, але має й недоліки. Доцільність використання тестування повинна бути обґрунтована в кожній конкретній ситуації, адже це може мати вплив на об'єктивність оцінювання знань і вмінь суб'єкта контрольованого заходу.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Тестування як формі об'єктивного контролю та діагностики знань присвячено багато досліджень у сучасній методичній літературі. Вагомий внесок у вирішення цієї проблеми зробили О. В. Аксьонова, В. В. Божкова, І. Є. Булах, М. Р. Мруга, М. В. Савчин, О. М. Ханіна та ін.

Метою статті є встановлення доцільності застосування тестування як форми контролю та діагностики знань для об'єктивності оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Викладення основного матеріалу. Інтеграція України у міжнародне співтовариство вимагає співставлення освітніх рівнів, а також узгодження принципів підготовки здобувачів вищої освіти, оскільки саме рівень професійних знань фахівців є одним із основних показників, що визначають добробут населення. Тому першочерговим завданням нині є запровадження сучасних технологій навчання й оцінювання його результатів.

Серед засобів об'єктивного контролю найбільш науково обґрунтованим є метод тестування із залученням технічних засобів для сканування та оброблення результатів. Метод тестування широко використовується в європейських країнах: Франції, Німеччині, Швеції, Норвегії, Великій Британії тощо [5, с. 5].

На думку Карлхайнца Інгенкампа, «тестування – це метод педагогічної діагностики, за допомогою якого вибір

поведінки, що репрезентує передумови або результати навчального процесу, повинен максимально відповідати принципам «співставлення», об'єктивності, надійності та валідності вимірів. Він повинен пройти обробку й інтерпретацію і бути прийнятним для застосування у педагогічній практиці».

Слово «тест» походить зі старофранцузької мови та означає невелику посудину з випаленої глини, що використовувалася алхіміками для проведення дослідів. У кінці XIX століття цей термін почав вживатися у сучасному значенні.

Тести використовуються у педагогії, психології, соціології. Тест (англ. test – проба, випробування, дослідження) в психології і педагогії, стандартизовані завдання, результат виконання яких дозволяє виміряти психофізіологічні й особові характеристики, а також знання, вміння і навички випробовуваного [8].

Педагогічний тест – це система завдань специфічної форми, визначеного змісту, зростаючих труднощів, що дозволяють якісно оцінити структуру та виміряти рівень знань, умінь і навичок [2, с. 176].

Тестування як форма контролю має багато переваг: об'єктивність, охоплення контролем великого обсягу матеріалу, систематичність контролю, економія аудиторного часу, валідність (що тест вимірює та наскільки добре він це робить), дискретність (наявність чіткої структури).

Недоліки тестування: готові варіанти відповідей, можливість угадування, складність створення якісного тесту, помилки педагогічних вимірів, відсутність можливості розвивати зв'язне мовлення, сформулювати власну думку.

Цих недоліків частково можна уникнути, якщо використовувати тести різного вибору: альтернативного чи множинного, тести на розрізнення, групування, систематизацію та класифікацію елементів. Зазначимо, що тестування не замінює інші форми контролю, а тільки доповнює їх.

Саме враховуючи всі переваги й недоліки тестування здійснюється контроль рівня засвоєння знань здобувачами освіти.

За допомогою тестів можуть здійснюватися різні види педагогічного контролю: вхідний, поточний, рубіжний,

підсумковий, самоконтроль, контроль залишкових знань.

Перш ніж скласти тест, спочатку потрібно подумати самому, а потім уже когось тестувати.

Н. М. Олійником рекомендовано такий порядок розробки тестів.

Алгоритм складання тестового матеріалу.

1. Структурування навчального матеріалу. Приступаючи до складання тестів, насамперед необхідно встановити, що значить знати. Коли розділ дисципліни складається з кількох тем, то у визначення поняття знання дисципліни має включатись і знання окремих його тем.

2. Встановлення логічних зв'язків між елементами та складання логіко-структурних схем. Після виділення логічних зв'язків складаються логіко-структурні схеми тем, розділів, дисципліни в цілому.

3. Складання тестових завдань на базі логіко-структурних схем. У схемах потрібно відібрати такі елементи, знання яких необхідно перевірити тестуванням.

4. Вибір оптимальної форми тестових завдань.

5. Складання плану тесту.

6. Перевірка тестів у різних типах аудиторій, різних групах студентів [2, с. 177].

Тестування може бути *безмашинне або комп'ютерне*. Навіть під час безмашинного тестування не потрібно багато аудиторного часу на його проведення та перевірку. Звичайно, комп'ютерне тестування має переваги, воно дозволяє миттєво отримувати оцінку, декілька разів протестуватися з однієї вибраної теми або з різних тем, звернутися до тестування самостійно без присутності викладача. За такого оцінювання відсутній суб'єктивізм.

Оцінка, виставлена викладачем є, в деякій мірі, суб'єктивною. На неї впливає багато факторів: добрий чи поганий настрій педагога, самопочуття, симпатії чи антипатії, почерк студента тощо. Оцінка, отримана за відповідь сьогодні, можливо, буде відрізнитися від оцінки, що буде поставлена за таку відповідь завтра. Відомо, що викладачі одну й ту ж роботу можуть оцінити по-різному. Тестування має чітко обумовлені критерії оцінювання, тому набрана кількість балів за відповіді сприяє об'єктивності оцінювання знань [2, с. 178].

Під час *комп'ютерного тестування* з боку викладача спостерігається економія часу на перевірку рівня засвоєння знань студента, проте він витрачає багато сил, педагогічного досвіду і часу для розроблення і доведення тестових завдань до оптимального вигляду.

Для створювання тестових завдань використовуються онлайн-ресурси.

1. *Moodle*. Безкоштовний ресурс. Дозволяє розробляти тестові завдання різних типів, здійснювати оцінювання знань, вести облік успішності студентів тощо.

2. *GoogleForms*. Безкоштовний ресурс. Дозволяє формувати завдання різних типів, додавати зображення та відео з YouTube, формувати і зберігати результати оцінювання.

3. *Kahoot!* Безкоштовний ресурс, але потребує реєстра-

ції. Дозволяє не тільки формувати різноманітні тести, проводити онлайн-вікторини, а й створювати навчальні ігри, використовуючи смартфони студентів.

4. *ClassMarker*. У безкоштовному варіанті ClassMarker дозволяє створити не більше 100 тестів. Для початку роботи вчителю потрібно створити віртуальну групу і розіслати коди студентам. Цей ресурс дозволяє створювати різноманітні тести, використовуючи необмежену кількість запитань і відповідей, передивлятися результати оцінювання, аналізувати статистику. Можна реєструвати користувачів у групах. Ресурс дає можливість миттєво отримувати результат оцінювання, за потреби показувати його користувачеві або приховувати.

5. *ProProfsTrainingMaker*. Має безкоштовну версію і платні розширені пакети. Ресурс дозволяє створювати і публікувати курси, додавати опитування, компонувати тести з варіантами відповідей або з розгорнутою відповіддю. Можна вставляти в завдання зображення або відеофайли.

6. *EasyTestMaker*. Передбачений безкоштовний ознайомлювальний період. Дозволяє створювати тести різних типів. Сформовані тести можуть бути завантажені у вигляді документа Microsoft Word або PDF. Можна швидко отримати оцінку, дізнатися, як відповіли тестовані [9].

7. *PLICKERS*. Додаток безкоштовний і працює на Android і iOS. Його використання не потребує значних зусиль. Викладач роздає студентам картки з варіантами відповідей (A, B, C і D), вони піднімають їх, а педагог сканує відповіді камерою телефону. Можна вивчати статистику всієї групи, або аналізувати успішність окремого студента [7].

Висновки. Розрізняють непродуктивну і продуктивну вимогливість під час тестування. Непродуктивна вимогливість відрізняється відсутністю уявлення як про результат, так і про засоби його досягнення. Зазвичай, студенти дуже швидко розпізнають відсутність контролю, вимоги і просто не виконують домашніх завдань. Тому щодо контролю рівня засвоєння навчального матеріалу як аудиторних занять, так і самостійної роботи треба пам'ятати: щоб домашнє завдання виконувалось, потрібно притримуватись правила: «Задаєш – перевіряй, не перевіряєш – не задавай» [2, с. 179]. Тому тестування – це одна з ефективних форм об'єктивного контролю та діагностики знань здобувачів вищої освіти.

📖 Список використаних джерел

1. Адамова І., Багрий К. Тестування як форма контролю та діагностики знань студентів. *Витоки педагогічної майстерності*. Серія : Педагогічні науки. 2012. Вип. 9. с. 3–6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2012_9_3.
2. Аксьонова О. В. Методика викладання економіки: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 1998. 280 с.
3. Антонюк Д. С. Використання програмно-імітаційних комплексів як засобів формування економічних компетентностей студентів технічних спеціальностей: дис. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук (д-ра філософії): 13.00.10. Київ, 2018. 272 с.
4. Булах І. Є. Історія розвитку та сучасний стан педагогічної тестології. К.: ЦМК МОЗ України, 1994. 21 с.
5. Булах І. Є., Мруга М. Р. Створюємо якісний тест: навч. посіб. Київ: Майстер-клас, 2006. 160 с.
6. Застосування системи автоматизованого опитування студентів ВНЗ: ма-

- теріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 15 грудня 2015 р.) / Відп. ред. Л. Б. Ліщинська. Вінниця: ВТЕІ КНТЕУ, 2015. 141 с.
7. Підбірка сервісів для створення шкільних тестів. URL: <https://vseosvita.ua/news/pidbirka-servisiv-dla-stvorennja-skilnih-testiv-2217.html>.
  8. Тест. URL: <http://vseslova.com.ua/word>.
  9. Шість онлайн-інструментів для створення тестових завдань. URL: <https://naurok.com.ua/post/6-onlayn-instrumentiv-dlya-stvorennja-testovih-zavdan>.
  10. Щербина О. А. Нові засоби оцінювання компетентностей в Moodle. Інформаційні технології і засоби навчання. 2016. т. 55. № 5, с. 96-104. URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itl/article/view/1435/1078>.

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 17.08.2018

Гавриленко Н. И. Тестирование как форма объективного контроля и диагностики знаний соискателей высшего образования.

А Рассматривается роль тестирования как формы объективного контроля и диагностики знаний соискателей высшего образования. Автор раскрывает суть понятий «тест», «тестирование», описывает алгоритм составления тестового материала. Рассмотрены преимущества и недостатки тестирования, виды педагогического контроля. Акцентировано внимание на том, что при применении тестирования практически устраняется субъективизм преподавателя. Осуществлен анализ онлайн-ресурсов, используемых для создания тестовых заданий.

Ключевые слова: тестирование; контроль; валентность; дискретность; онлайн-ресурс; алгоритм

Havrylenko Natalia. Testing as a Form of Objective Control and Diagnostics of Knowledge of Higher Education Builders.

S Author of the paper tells about the role of testing as a form of objective control of higher education applicants' knowledge. Author reveals the essence of the concepts of «test», «testing», describes the algorithm of test compilation. Some advantages and disadvantages of testing, kinds of pedagogical control are considered. Emphasis is placed on the fact that the applied testing practically eliminates the teacher's subjectivity. An analysis of the online resources used to create test tasks is carried out.

Key words: testing; control; valence; discreteness; online resource; algorithm